

Blejska konferenca o učinkovitosti institucij Varuhov človekovih pravic in nacionalnih institucij za človekove pravice (NHRI) pri reševanju sodobnih izzivov

*(obeležitev 30. obletnice Varuha človekovih pravic
Republike Slovenije)*

Hotel Rikli Balance, Bled, Slovenija, 5. in 6. december 2024

Opis osrednjih tematik konference

Namen konference na visoki ravni je obeležiti 30. obletnico institucije Varuha človekovih pravic Republike Slovenije in ob tej priložnosti povezati vodje institucij ter druge mednarodne in nacionalne strokovnjake, predstavnike civilne družbe, izvajalce politik in odločevalce ter jim ponuditi prostor za razpravo o učinkovitosti institucij Varuhov človekovih pravic in nacionalnih institucij za človekove pravice (NHRI) pri reševanju sodobnih izzivov na področju človekovih pravic.

Naša vloga Varuhov človekovih pravic in nacionalnih institucij za človekove pravice še nikoli ni bila tako pomembna, zlasti v spreminjajočem se okolju, ki ga zaznamujejo vse večji izzivi, kot so naraščajoči populizem, nacionalizem, digitalizacija in grožnje zagovornikom človekovih pravic. Kljub tem izzivom, ki ogrožajo našo neodvisnost in učinkovitost, se moramo z njimi soočiti, se jim prilagoditi in izkoristiti priložnosti, ki jih prinašajo. S čudovitimi razgledi na Bled bo konferenca vodjem institucij ponudila platformo za obsežne vsebinske razprave.

Glavni cilji konference so oceniti sedanjo učinkovitost institucij Varuhov človekovih pravic in NHRI-jev, raziskati inovativne pristope in strategije za povečanje učinka teh institucij ter spodbuditi sodelovanje in usklajevanje med nacionalnimi in mednarodnimi mehanizmi za človekove pravice. Cilj je opredeliti in obravnavati nove izzive na področju človekovih pravic, vključno s tistimi, povezanimi z digitalno preobrazbo, umetno inteligenco, podnebnimi krizami, migracijami in starajočo se družbo. V tem okviru naj bi konferenca na visoki ravni zagotovila tudi platformo za izmenjavo dobrih praks, uspešnih študij primerov in inovativnih strategij za povečanje učinkovitosti in vpliva teh institucij pri spodbujanju in varstvu človekovih pravic.

Po uvodnih govorih in osrednjem nagovoru predsednika Evropskega sodišča za človekove pravice bodo razprave potekale v okviru treh panelov in zaključne razprave. Podrobne informacije o vsebini panelov in zaključne razprave so na voljo spodaj.

Panel 1: Učinkovito zagovorništvo človekovih pravic: Ali je treba okrepiti vpliv in učinkovitost institucij Varuhov človekovih pravic in NHRI-jev?

Opis: Panel bo preučil trenutno stanje na področju zagovorništva človekovih pravic s poudarkom na vlogi in učinkovitosti institucij Varuhov človekovih pravic in NHRI-jev. Ob tem bodo upoštevani tudi dodatni mandati institucij Varuhov človekovih pravic in NHRI-jev, kot so delovanje Državnega preventivnega mehanizma (DPM), organa za enakost, varuha otrokovih pravic ali neodvisnega organa za spremljanje pravic invalidov. Namen razprave bo opredeliti morebitna področja za izboljšave in strategije za povečanje njihovega učinka pri varovanju in spodbujanju človekovih pravic v vse bolj zapletenem globalnem kontekstu. Nekaj točk za razpravo:

- **Ocena trenutne učinkovitosti:** Katere so prednosti in slabosti institucij Varuhov človekovih pravic in NHRI-jev? Katere so prednosti in slabosti institucij, ki imajo več neodvisnih mandatov? Kako učinkovite so bile te institucije pri obravnavi sodobnih izzivov na področju človekovih pravic in kako lahko okrepimo izvajanje njihovih priporočil?
- **Krepitev sodelovanja in usklajevanja:** Kakšne so prednosti in izzivi sodelovanja med institucijami Varuhov človekovih pravic in NHRI-ji na eni strani ter državnimi organi na drugi strani? Kako so dejavnosti institucij Varuhov človekovih pravic in NHRI-jev povezane z dejavnostmi zagovarjanja človekovih pravic drugih neodvisnih državnih organov, kot so organi za enakost, civilna družba, zlasti zagovorniki človekovih pravic, ali mednarodni mehanizmi za človekove pravice?
- **Omejitev virov in zmogljivosti:** Katere so ključne omejitve virov in zmogljivosti, s katerimi se soočajo te institucije, in katere strategije je mogoče uporabiti za odpravo teh omejitev in povečanje njihove operativne učinkovitosti?
- **Prilagajanje novim izzivom na področju človekovih pravic:** Kateri so novi izzivi na področju človekovih pravic, ki jih morajo te institucije obravnavati? Kako lahko prilagodijo svoje strategije in pristope, da ostanejo pomembne in učinkovite v spreminjajočem se svetu?
- **Izboljšanje ozaveščenosti in vključenosti javnosti:** Kako lahko te institucije izboljšajo ozaveščenost javnosti in razumevanje svojih vlog in funkcij? Kakšne pristope je mogoče uporabiti za povečanje sodelovanja javnosti in zaupanja v te institucije? Kako lahko te institucije izboljšajo ozaveščenost in razumevanje javnosti o aktualnih vprašanih človekovih pravic?

Panel 2: Vloga institucij Varuhov človekovih pravic in NHRI-jev pri varovanju človekovih pravic v digitalni dobi

Opis: Na panelu se bo obravnavala ključna vloga, ki jo imajo institucije Varuhov človekovih pravic in NHRI-ji pri varovanju človekovih pravic v hitro razvijajočem se digitalnem okolju. Glavna tema bodo različni izzivi, ki jih prinaša digitalna preobrazba, in to, kako jih lahko institucije Varuhov človekovih pravic in NHRI-ji učinkovito rešujejo. Nekaj točk za razpravo:

- **Umetna inteligenca in človekove pravice:** Premislek glede etičnih posledic in spoštovanja človekovih pravic pri uvajanju in uporabi umetne inteligence (UI) ter preučitev spoštovanja človekovih pravic v zvezi z uvajanjem in uporabo UI.
- **Digitalna vključenost in enakost:** Odpravljanje digitalnega razkoraka in zagotavljanje enakega dostopa do digitalnih tehnologij in interneta za vse. Katerim ranljivim skupinam je treba nameniti posebno pozornost ter kako lahko institucije Varuhov človekovih pravic in NHRI-ji pri varovanju človekovih pravic učinkovito obravnavajo te izzive?
- **Svoboda izražanja in lažne novice:** Uravnoveženje pravice do svobode govora s potrebo po boju proti napačnim informacijam in sovražnemu govoru na spletu. Kateri so primeri dobrih praks v boju proti lažnim novicam in sovražnemu govoru na spletu? Kateri ukrepi in kampanje imajo prednost?
- **Kibernetska varnost in človekove pravice:** Zagotavljanje varstva človekovih pravic ob vse večjih kibernetskih grožnjah in digitalni izpostavljenosti. Ali obstaja potreba po večjem ozaveščanju?
- **Zasebnost in varstvo podatkov:** Obravnava izzivov varstva osebnih podatkov v dobi velikih količin podatkov, umetne inteligence in tehnologij nadzora.

Panel 3: Institucije Varuhov človekovih pravic naslavljajo zapletene izzive na področju človekovih pravic: podnebne krize, migracije in starajoča se družba

Opis: Panel bo obravnaval medsebojno povezane izzive človekovih pravic, ki jih predstavljajo podnebne spremembe in migracije ter starajoča se družba. Glavna tema bo vloga institucij Varuhov človekovih pravic in NHRI-jev pri zagovarjanju in varstvu pravic ranljivih skupin prebivalstva, ki jih zadevajo ta prekrivajoča se vprašanja. Nekaj točk za razpravo:

- **Varstvo pravic migrantov in beguncev:** Strategije za institucije Varuhov človekovih pravic in NHRI-je za zagotavljanje pravične obravnave, vključevanja, spoštovanja človekovih pravic in podpore migrantom in beguncem ob vse večjem razseljevanju.
- **Podnebne migracije:** Preučitev vpliva na človekove pravice posameznikov in skupnosti, ki so se prisiljeni preseliti zaradi posledic podnebnih sprememb, kot so dvig morske gladine, ekstremni vremenski pojavi in pomanjkanje virov.
- **Staranje prebivalstva in socialna pravičnost:** Preučitev izzivov starajoče se družbe, vključno z dostopom do zdravstvenega varstva, socialnih storitev, deinstitucionalizacije in zaščite pred diskriminacijo, ter kako jih podnebne spremembe in migracijski pritiski še povečujejo.
- **Medgeneracijska enakost in okoljska pravičnost:** Razprava o odgovornosti sedanjih generacij za varovanje okolja za prihodnje generacije in zagotavljanje pravične obravnave starejših oseb v podnebnih politikah.

Zaključna razprava: Ali so v institucijah Varuhov človekovih pravic in NHRI-jih potrebni inovativni pristopi za obravnavanje sodobnih izzivov?

Opis: Na zaključni razpravi bodo predstavljena spoznanja s konference, ki bodo omogočila razpravo o potrebi in možnostih za inovativne pristope v institucijah Varuhov človekovih pravic in NHRI-jih za učinkovito reševanje sodobnih izzivov na področju človekovih pravic. Zaključna razprava bo obravnavala možnosti in priložnosti za razvoj in prilagajanje institucij, da bi te bolje varovale in spodbujale človekove pravice v vse bolj zapletenem in dinamičnem svetu.

Nekatere točke za razpravo lahko vključujejo opredelitev sodobnih izzivov, inovativne prakse in pristope, tehnologijo in digitalno preobrazbo, skupne in multidisciplinarne pristope, krepitev odpornosti in prilagodljivosti, vključevanje in sodelovanje javnosti, politične in zakonodajne inovacije, ocenjevanje učinka in uspeha, učenje iz dobrih praks, prihodnje usmeritve in priporočila. Cilj zaključne razprave bo z raziskovanjem teh točk povzeti spoznanja, pridobljena na konferenci, in zagotoviti v prihodnost usmerjen pogled na vlogo inovacij pri krepitvi zagovorništva človekovih pravic.